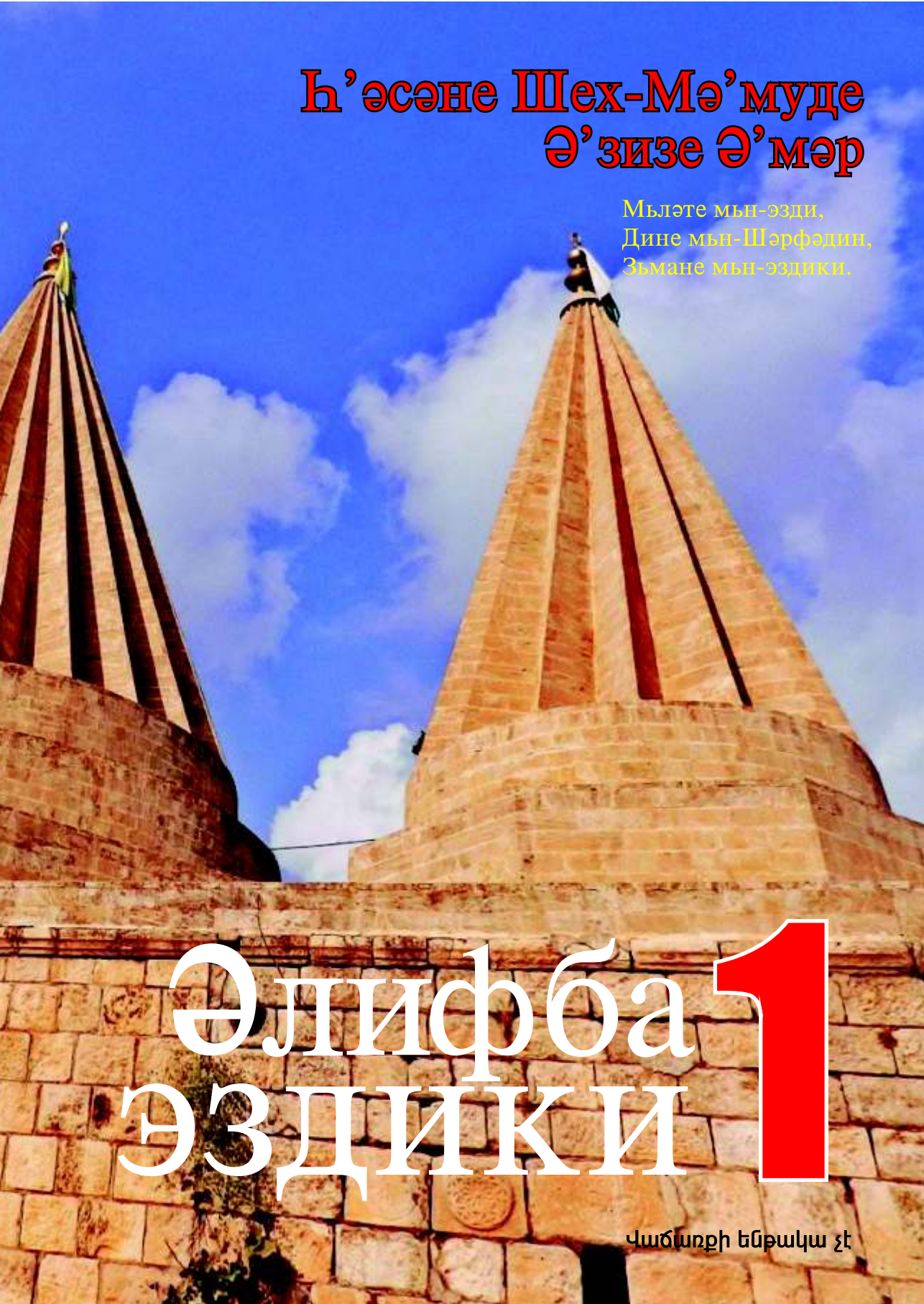

Һ’әсәне Шех-Мә’муде
Ә’зизе Ә’мәр

Мьләте мьн-эзди,
Дине мьн-Шәрфәдин,
Зьмане мьн-эздики.

Әлифба 1
Әздики

Վաճառքի ենթակա չէ

Ḥ’әсәне Шех-Мә’муде, Ә’зизе Ә’мәр

Әлифба эздики

Р’әwан

Нәшьрәта "Спика"

2014

А а

Б б

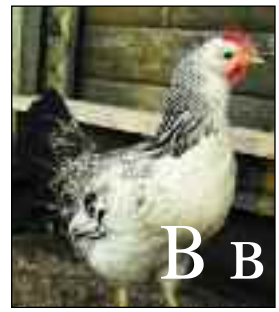
В в

Г г

Ә’ ә’

Ж ж

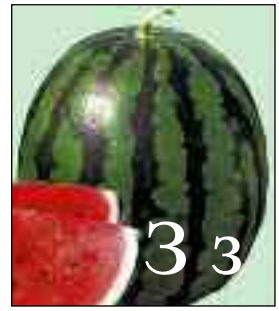
З з

И и

М м

Н н

О о

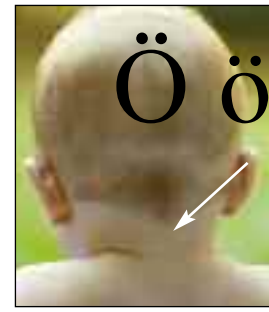
Ӧ ӧ

С с

Т т

Т’ т’

У у

Ч ч

Ч’ ч’

Ш ш

Щ щ

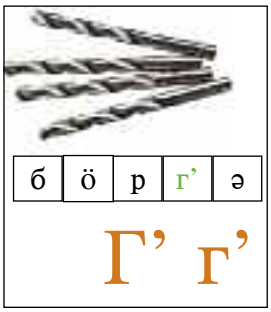

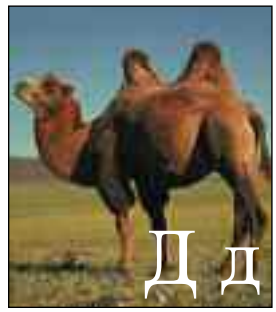

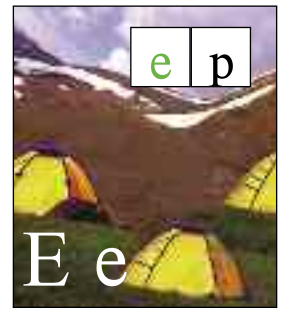

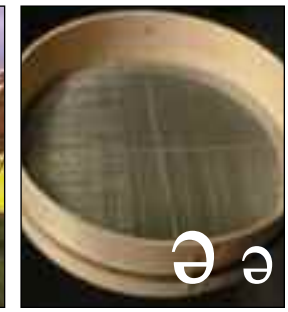

11

Й й

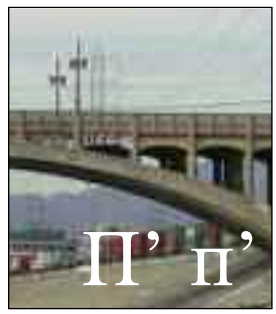

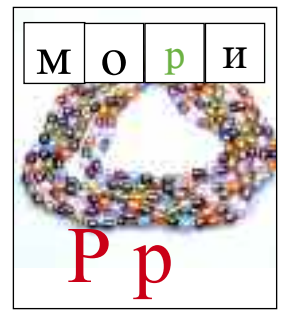

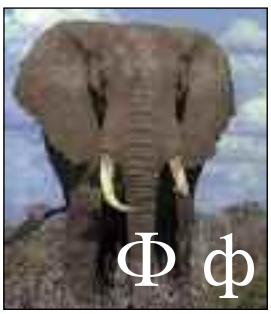

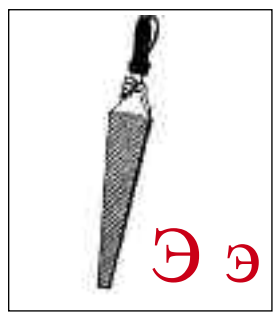

Հաստատված է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից

Ьж алие wəзарəта ЩӘ хwəндьне у ӧ’лмда ьатйə əрекьрьне

ՀՏԴ 373.167.1 : 809.15 : 891.5 (075)
ԳՄԴ 81.2 եզդիերեն + 83.3 եզդիերեն g72
Թ 206

Թ 206 Թամոյան Հասան
Եզդիերեն այբբենարան :
Հանրակրթական դպրոցի 1-ին դասարանի դասագիրք/
Հասան Թամոյան, Ազիզ Թամոյан. - Եր.: «Սպիկա», 2014,
100 էջ :

Ь’əсəне Шех-Мə’муде, Ə’зизе Ə’мəр

Əлифба эздики

-Р’ə:. "Спика", 2014, 100 р’у

ՀՏԴ 373.167.1 : 809.15 : 891.5 (075)
ԳՄԴ 81.2 եզդիերեն + 83.3 եզդիերեն g72

ISBN 978 - 99941 - 898 - 3 - 0

©«Սպիկա» հրատարակչություն, 2014 թ.

©**Нəшьрəта "Спика"**

Տպագրության եղանակը՝ օֆսեթ
Թուղթը՝ օֆսեթ 70 գ/մ
Տպաքանակը՝ 1000 օրինակ

A a

a

a

a

a

a

a

a

a a

a

a

a

A _____

a _____

Б б

б

б а

б

б

б

б

б

б а

б а

б а

б а а

б

б

б а

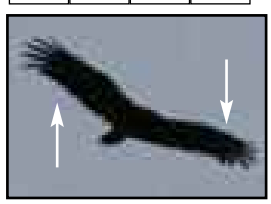

б

б

б

б

б

б

б

б

б

б

б

б

ба Баба Ба-ба

EZDIKI.COM

Б _____

б _____

В в

аВ
аВа

а-Ва
баВ

Ва

В _____

в _____

Г г

г					

г	а

г				

г					

г		

г	а	в	а	

г				

г		

г	а			в	

г		

г			

г			

га гава бав

гав га-ва ав

Г _____

г _____

Г’ г’

а	г’	а

б	а	г’

б	а	г’	в	а	

б		г’

б			г’	

		г’	а	

		г’	а		

Аг’а баг’

аг’а даг’

Г’

г’

Д д

д			

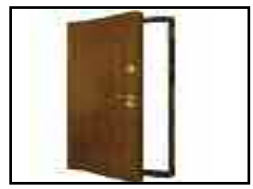

д				

д	а	

д			г	

д		в	

д	а		б		

д				а	

д		

д					

д						

д		в

д		

д		

д			а	

д			

д		

д					

д			а	

д			а	в

д			а	

д			б		

да даг’ ад

Д _____

д _____

Е е

5

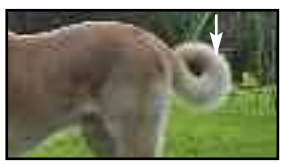

ба
бе
ае
а-ве
де
Де ав да.
Ав да ге.
Баве ав да ге
Де ав да ге.

Є _____

є _____

Ә ә

ә		ә		ә	

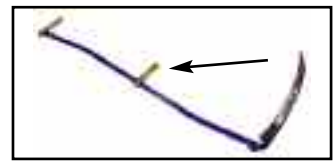

ә		ә	

ә		

ә	в	ә			

ә			ә	

ә					

ә			ә

Әва авә.	дәв	әв	дәб
Әва бавә.	бәг	әва	гәдә
Әва дәвә.	дәвә	бәд	адә

Ә _____

ә _____

ә’ ә’

ә’	
	
ә’	
	
ә’	
	

ә’	
	
ә’ а	
	
ә’	
	
ә’ ә б ә	
	

ә’ва

бә’

ә’-ва

Әв ә’ва.

ә’ _____

ә’ _____

Жж

ж			а			

ж		

		ж		а

б	ә		ә	

		ж		

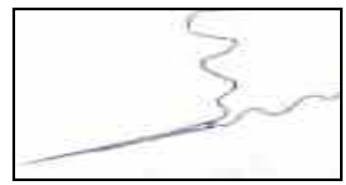

ж		

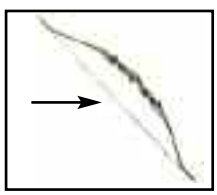

	е	ж	г		

		ж		а

	ә	

б	е	ж			г

	ә’	ж	

в	ә			ж	

бежә

бе-жә

Бежә ав.

Бежә ба.

Бежә әва.

Бежә дәвә.

Бежә баг’.

Баба, бежә дәвә.

Ж _____

ж _____

З з

з	ә		д	ә		ә

з	е	

з	ә		б		

з	ә		г	

з		

з	ә	в	ә	

з	ә		г		

з	а	

з		г’	а	

з	ә					

з	ә		д

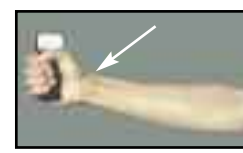

Задә бәз Задә, бежә әз.

Заде әз Заде, бежә зә’ва.

гәз зә’ва

З _____

з _____

И и

и	з

и			а	

и			э		э

и		

з			и

			и		

			и

	э		г	э		и

	и	

			и

	и		и

		з	и

			и

	е		и

		и

	и	з

	ә’		и	

	и	

диз
дик
Ади

ә’зиз
зиз
бади

		в	и	

Бади ав.
ә’зиз, бежә дик.

ә’зиз бади ав да.
Де ав да ә’зиз.

И _____

и _____

Й й

		й	а		ә’	й	а		

	ә	й					ә	й			

й	а		з	д	ә		а	й	и	з	
й	ә										

11

1

	ә	й			а	й	д	а			

з	ә	й							

	ә	й		ә			ә	й		а	

ә’йд

Ә’зиз, бежә ә’йд.

И _____

и _____

К к

к	а	

к	а		и

к	э	

к	э	в	а	

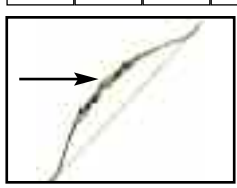

к	э	в		и

к	э		а

к		

к		в		к

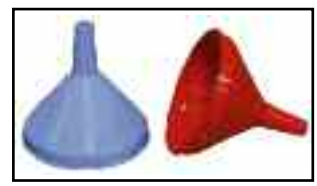

к		д		к

к			а	

к			и

к			и		к

к	а	

к				

к			д		

			к

к					к

ка

кәви

йәк

Кәке, бежә йәк.

Ә’зиз, бежә кәзи.

Кәзиа де.

К _____

к _____

К’ к’

к’	э	

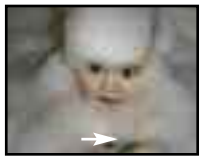

к’	э	в	з

к’	а	

к’	а	г’	э	з

к’	э		г	и	

к’	а	

к’			б	э	

к’		в	а	в

к’	э		г	э	д	а	

к’	а		э

к’	э		к	э			

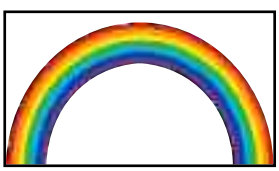

к’	е		а	

к’			и	

к’	э	

к’			е	в

к’ е	к’	к’ е и к

к’	к’ е з к	к’ к а д а е

к’ з	к’ ә	к’ а

к’ з и д а г	к’

к’а к’е к’и

Ә’зиз, к’а дик?

Заде, к’а диз?

Задә, к’ейә?

Баба к’ийә?

К’ _____

к’ _____

Л л

л	а			к

л	э	г	а	

л	э		г	э	

л	э			к

л		в	и

л		л	э

л				к

л	э	к’	а		

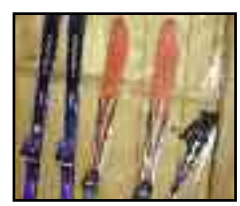

л	е	в

л	ә	г	л	ә	г

л			е	

л	ә		г	ә		и

Лале
Ла-ле
леле
ле-ле
ле
бал
бәле

кел
кәл
кәла
ләк’ә
ләгләг
бә’лги
ла

бала
лал
кал
к’ал
Ә’вди
Ә’ли

Лале, әва келә.
Леле, аве бинә.
Лале, ә’лб валайә.

Лале, бежә бә’лги.
Ә’лба вала.
Лале, бежә ләгләг.

Л _____

л _____

М м

м	а	л

м	э’	

м	э’		и

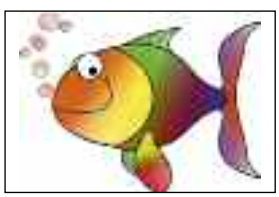

м		л

м	е			к

м	е	к’		

м	е	з	и	

м			м			и	к

м	и

м			и		к

м			и

м			и

м	ә		ә	

м	е		а

м	а		ә

м	е	

м	е		ә

ма	дәм	дәлмә	кем
ми	гәм	мак	дем
әм	мал	кам	зем
мә	малиава	зомә	ме
Мәме	ләма	мә’дә	әме

Ве дәме.

Мәме, әва мийа мәйә.

Мәме, әва мала мәйә.

Мәме, әва гәмә.

М _____

м _____

Н н

н					к

н	а	н

н	э		а	

н	е		и

н		к		л

н	э	й	н		к

н					

н	э	й	н		к

н					к

н	а			

н	э			

н	а	в		к

нав	зин	Зине
нэви	дин	Нэви
на	ник	Нине
нэмам	Нэне	нан
нив	Ане	бан

Нав мале.	Әзниве нан ани.
Наве мэ.	Нэне, эва мала мэйэ.
Нэвиа мэ.	Ане кари ани.
Нэвие мэ.	Ане кари анин.
Нэне нэ’мэ ани.	Зине, бежэ Ане- кариа
Зине, нен бинэ.	бинэ.

Н _____

н _____

О о

д	о	л	а	в

о	д	ә

з	о	г’	а	л

о			а	н

к	о	н

г	о	м

	о	

	о		г		л

	и	н	о

	о	к

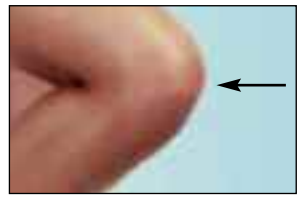

	о	л	а	н

	о	

		л	о

одә	гом	бажо	ломә
кон	бог’	зомә	моз
бона	Әмо	зог’ал	нок
дон	Ә’мо	к’ом	гол

Әва ода мәйә.
Дәдо, голе аве бинә.
Дәдо кание ав ани.
Ава голе.
Зозане мори дан.

Нәво, к’олозе баво бинә.
Әва коне мәйә.

-Зозан, әва зозанә?
-Әре, Ә’мо, әва зозанә,
зозана мәйә.

О _____

о _____

Ö ö

ö			ö	к	ö	

ö			

б	ö		г’	ə

г	ö	л	

д	ö		

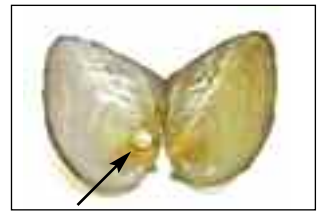

к	ö	н	д		

к’	ö	л	м

м	е	к’	ö	

	ö	л		м

	ö	е

	ö		и

дödö	köл	gölə
göл	k’öм	kölав
göли	gölgöли	gölав

EZDIKI.COM

Göле, дö göла бинə.
Гölие Зине.
Дö göл.
Ə’зиз к’öм ани.
Ə’зиз к’öм анин.

Кəзие Göле.
Göле kölаве мə ани.
Göле kölаве мə анин.
Göле, göле бинə.
Göле, göла бинə.

Ö _____

ö _____

П п

п	э’	н	и

п	а			к

п	э	н	е	

п			

п	э	з	

п	и		е

п	и	в	а	з

п		л		н	г

п	е	н	

5

п			

п		н	г

п		н	г	а	л

п	а	й	и	з

п	о	з

п		п	

п	и			э	в	о	к

			и
п	е		и

пәз
пайиз
поз
пиваз

пә’н
пивок
ап
пел

пәйа
пола
пә’ни
гәп

Задә пәзе мә ани.
Позе Ә’ли.
Гöле пиваз ани.

Гöле пиваз анин.
Апе Нәне пиваз анин.
Гöле, пиваза бинә.

П _____

п _____

П’ п’

п’	ә	л			к

п’	а	д		а

п’	а	п	а	

п’	а			ә

п’	а			а	н

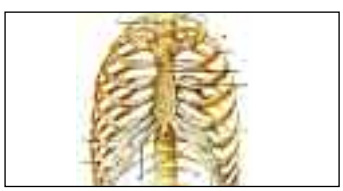

п’		л		ә

п’	е	л			

п’	е	л	а	в

п’	е		и	

п’	е		г	и	

п’	о	

п’	ə	н		ə		ə

п’	о	

п’	ə		ə

п’			а

п’	ə		д	ə

п’ак
п’аки
п’алдан

п’алə
п’е
п’əйн

п’елав
п’инə
п’айи

П’əйалə, п’елава бинə.
П’алə ав ани.
П’əйалə, баво п’акə.
Мəрие п’ак.

П’əйалə п’елав анин.
П’əйалə п’алда.
Задə, п’елаве баво бинə.
П’алə п’əйн ани.

П’

п’

Р р

э	р	

б	а	р	а	н

в	е	р	г		л

’

г		з	е	р

д	э	р	м	а	н

э’	р	э	б	э	

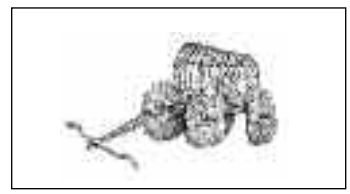

з	э	р	д	э	л	э

к	а	р

к’	е	р	а	н

л	ə	н	г	ə	р

м		р	и

н	ə		а	р

о	р		а	н

п	ə	н	е	р

		и	р

	е			р

		н	а	р

	а	р		

		р	а

	о	р	п	ә

	ә	й	н		ә	р

				р

	ә	р	д	ә	к

дәрман
әрмәни
жер
иро
дар

бир
гәрм
дәр
ар
бар

Наре
Оро
дер
ер
кәри

нар
пар
перар
п’ар
Зәре

-Баро, бежә Наре ар бинә.
-Әре, әзе бежмә Наре ар бинә.

Кара мә жарә.

Дара зәрдәла.
Море зәрдәлә ани.
Море зәрдәлә анин.
П’әре каре дажо,
Армен әрмәнийә.

Р _____

р _____

Р’ р’

р’	э	з

р’	э	в	о

р’	и		и

р’	э	

р’	е

р’	

р’	е		и

р’	э		д	э	р	и

р’		м

р’	э	

р’	о

р’	о	ж	н	ә’	м	ә

р’	о	ж	н	и	

р’		в	и

п’	ә	р’

р’ә’н	р’әв	р’әнгин	п’әр’
р’ож	р’әз	р’о	р’ез
р’ожи	р’әнг	гәр’	кәр’
р’е	Р’әмо	кер’	дәр’ав
р’ази	Кәр’о	дөр’	бажар’

Р’әмо мал р’әви.
Р’әза, мәр’е бинә.
Р’әмо, зар’а бинә мал.
Р’әмо, зар’е бинә мал.

Мала р’әнгин.
Р’әмо р’әз ани.
Р’оми р’е дит.
Р’оми, зар’а бинә.

Р’ _____

р’ _____

С с

с	а	з

с	а			н

с	а	

с	а	в	а	р

с	а	з

с	е	в

с	ə

с	ə		ə	

с	ə		и	н	ə

EZDIKI.COM

с	ә	р	и

с			ә	

с	и	н	о	р

с		м		л

с	и	р

с		м	е	л

с		р	к’	ә

с		н	и

с	о	р	г	ö	л

с		р	а	в	е	л	к

с		р

с		с	м	ə

савер’	Сине	си	сир
сел	сим	сал	синг
сəйис	Симе	сəрсал	савар
сəл	сев	Саро	Синəм
сəлə	сол	Сисе	Сənəм
Сəмəд	мə’си	сар	дə’с

Сосе сəва мə сев ани.
Сəйране сəва мə сев анин.
Саро зар’а савайə.
Ə’йда сəре сале.

Сəйдо се салийə.
Басо, дə’се бинə.
Гола Севане
Сəре сале

C _____

c _____

Т т

т	ә	в		р

т	ә’	ж	и	

т	ә	в		о

т	а	м	а	р

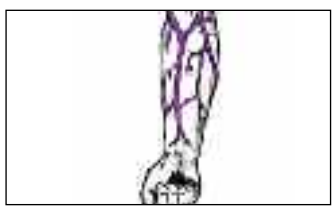

т	ә	й	р	

т	а	м		

т		в		р

т	а			с

т	о		

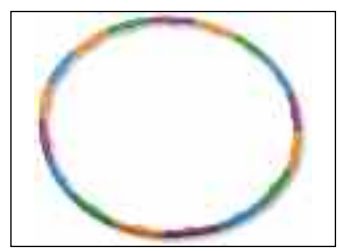

Т	О	Т		К

Т		З	И

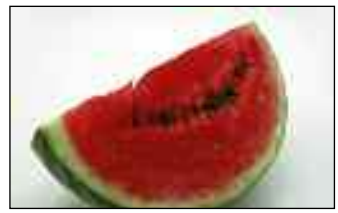

там
дәст
тамар
маст
бәст
тәнг
тәни
бист
тә’в

сета
тәйр
та
йәкта
то
Әрмәнистан
дöта
тәж
тә’жи

тир
тов
тә’ри
тәр’
тир-кәван
р’аст
р’астәр’е
р’астәр’аст
Тәйар

Таме мә.
Тә’ва жор.
Тәйр сәр даре дани.
Севе тәр’.
Тәйар ава сар кание ани.

Тәниа селе.

-Заде, наве апе мә Титалә?
-На, Р’оми, наве апе мә Р’остәмә.

Тт _____

Тт _____

Т’ т’

т’	ә	к	ә

т’	а	

т’	а	с

т’	а		ә

т’	ә		т

т’	ә		т	ә

т’	э	н	д		р	э	к

т’	ә		т

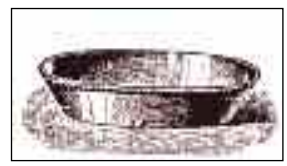

т’	ә		и

т’	ә	в	н

т’	е	л

т’	е	л

т’		в		н	г

т’	о	р	п	ә

т’	о	п

т’	о	р’

т’		н			к

т’әбйәт
т’ожән
т’ел
т’ас
т’әкә
т’әлә
т’әмәзи
т’әмори
т’әвн
т’и
т’ер
т’оп
т’ор’
т’орпә
т’өлөм
т’ер’
мәт’
Т’әлан
Т’әмо
Т’әто

Т’әмо гот:
-Т’ели, дәрзие т’елкә.
Т’елие жи гот:
-Әре, Т’әмо.
Т’ор’а мә’сийа.

Тт’

у у

к’	у	п

л	у			к

н	ə	й	н	у	к

п	у	н	г

р’	у	д	а	н

с	у	р

у	т’	и		

у		ə

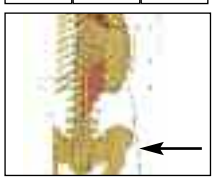

а	р	д	у

г	у	з

з	ə	н	г	у

	у	т

	а	к	у	

	у	р

	у	р’		у	р’

ут’и
т’ут
гузәк
р’уви
нәйнук
бук

гуз
сук
арду
к’уп
мури
сур

кәри-сури
пунг
р’увиа кор
Сусе
зәнгу
сурәт

Р’уви р’әви.
Суке ут’и ани.
Суке ут’и анин.

Наве бука мә Сусейә.
Сурен суке гуз ани.
Суке суке гуз анин.

У _____

у _____

Ф ф

ф	ә	р	а	

ф	и	л

ф	е	к	и

ф		н	д

ф		р		ә

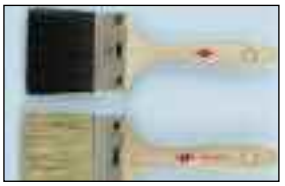

ф	ә	л	

ф	и	н	о

ф	и	н		а	н

ф	и	

ф	и			ə

ф		р’		н	д	ə

ф		р’	н	ə

ф			ə	л		

фənəр
фил
феки
фəлəк
фəн
зə’ф

фəрз
Фəрзе
Фəрман
фəрман
Филе
Фətла

Фəрат
Африка
Сəфо
сəфинə
фəсал
фəсад

фəрфур
фел
фелбаз
Фəйзо
Фəто
дəф

Фəрат готə Фəйзо:
-Фəйзо, дəфе бинə.

Филе фənəра мə ани.

Фəрат баве Фəйзойə.

Фəто готə Фəрзе:
- Фəрзе, иро зар’а фил дит.

Ф _____

ф _____

Х х

х	ә	т	к’	е	

х	ә	з	а	л

х				р

х	а	л	х	а	л	о	к

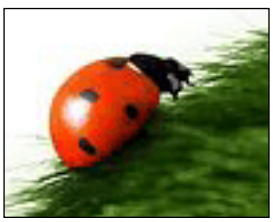

х		з	е	м

х	а	н	и

х	о	х	

х	ә	р	и	т	ә

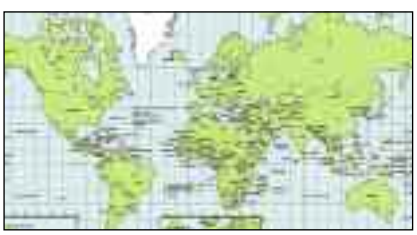

х	ö	р	м	ә	

х	а		х	а		к

х	ö	е

х	е	л	и

х	о	з	н	э	в	э	р

хозан	хәйб	Зәлихә	хөбар
хөмам	хәйд	хан	хөрин
хал	хәзнә	хани	хөрәк
хало	хер	хати	мәхин
Хәло	хер-херат	Хатун	бәрх
халхали	хас	хав	Хәзал
хали	Хасе	хас-хаван	хәзал
харзиа	Хәто	хәват	хәт
хам	Хәмо	хорт	бәхт
хамбәрдир	Хәме	хөрт	р’әхт

-Хәме, Хайлазе хөрмә данә тә?
-На,- Хәме готә Хәзале,-
Хайлазе хөрмә данә Хәло.

Хелиа Хәме сорә.
Хәто бәрхване гөндә.
Наве хатиа Хәло Хәзалә.
Бәрхвано, бәрха бинә.

Х

х

h h

h	ə	s	k

h	ə	y	k	ə	l

h	i	v

h		n	g		v

h	ö	r	m	e

h	e	k

h	e	j	i	r

h	e	l	i	n

h	e	s		r

ҳ	о		ә	б	а	з

ҳ	ә	в	р	и	н	г

ҳ		р	и

нәҳ
дәҳ
ҳәван
ҳавен
ҳәвринг
ҳәжмар
ҳәйкәл
ҳәмин

ҳәвир
ҳәск
ҳивәр’он
ҳивидар
ҳекәсор
ҳавин
ҳежа
ҳори

ҳив
ҳоста
ҳун
ҳур
ҳәвал
мәҳә
ҳеди
ҳәвирдан

Ҳивиа гӧнде мә ҳива кер’ә.
Ҳива гӧнде мә ҳива сава.
Дара ҳежира.

Ҳеке к’әланди.
Донздә мәҳе сале ҳәнә.
Ҳив дәрк’әт.

ҳ _____

ҳ _____

ҳ’ ҳ’

ҳ’		м	а	м

ҳ’	ә	к	и	м

ҳ’	ә	р	ф

р, з, ҳ’, й

ҳ’	ә	в	т

7

ҳ’	ә		з

ҳ’	ә	й		т

8

ҳ’	и	з

ҳ’	у	т

ҳ’	ӧ	л	и

ҳ’		н	а	р

ҳ’		р	

ҳ’ал	мәҳ’әл	Ҳ’әмид
ҳ’әлал	ҳ’әвт	Ҳ’ото
ҳ’әрам	ҳ’әвте	Ҳ’әмзә
ҳ’әрф	ҳ’әйф	ҳ’әдад
ҳ’әйат	ҳ’әзиран	ҳ’әта
мәҳ’кәм	Ҳ’әсән	ҳ’öли

Ҳ’әсән готә Ҳ’әмид:
-Ҳ’әмид, Ҳ’ото ҳ’әдадә?
-На, Ҳ’әсән, Ҳ’ото ҳ’әкимә.

Ҳ’әйфа наве мә, Ҳ’әмид.

Ҳ’әмид,- Ҳ’әсән гот:
- Р’авә, ҳ’әспе мәҳ’әскә.

EZDIKI.COM

ҳ’ _____

ҳ’ _____

Ч ч

ч	а	д		р

ч	а	к	у	

ч	а	р

4

ч	а	р	д	а	р

ч	а	р		х

ч	а	й	д	а	н

ч	ə	л	т	ə

ч	ə	н	ə

ч	ə	п	ə	р’

ч	ə	р	х

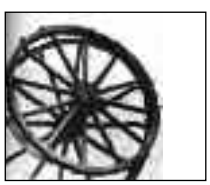

ч	ə	р	ə	з

ч	о			к

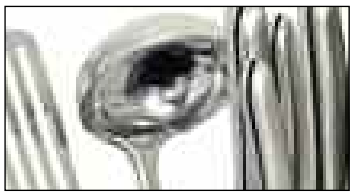

ч	о	м	а	х

ч	о	к

ч	э	н	г	э	л

чам
чити
чар
чэнгу
чарп’е
чайир
чиман

чэлэнг
чэлтук
Чиле
Чачан
чэрх
чидар
чил

чомах
чöх
чол
ча
чуйин
Чоло
К’очо

-Чачан, чакуче мə бинə.
-Əре,- Чачан гот.

-Чиле, наве апе тə Чолойə?
-На, Чачанə.

-Чиле,- баво гот,- чайдане мə к’öйə?
-Баво, чайдане мə сəр совейə.

Ч _____

ч _____

Ч’ ч’

ч’		в	и	к

ч’	э	н	г

ч’	э’	в

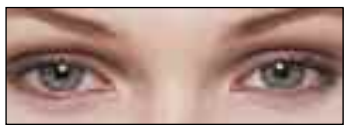

ч’		р	а

ч’	е	л	э	к

ч’	э	м

ч’	е	л	э	к	д	о	

ч’	и	й	а

ч’	э	м		л

ч’	э	п		л

ч’эк ч’ет
ч’ерэ ч’э’ви

ч’еләкдош ч’э’л к’эч’е ч’ир’ок ч’әрм
ч’ик кәч’ п’арч’э печ’и Ч’ич’әк

Ч’ич’әк, э’зман ч’ик сайийә.

-Ч’ич’әк, ьун исал чубунә к’ижан ч’иайи?
-Апо, әм исал чубунә ч’иайе

Әләгәзе.
Ч’ич’әк, кәвч’и бинә.
Ч’ич’әк, кәвч’иа бинә.
Ч’ич’әк ч’еләкдошә.

Ч’

ч’

Ш ш

ш		м		к

ш	а	л

ш		р’		к

ш	ә	к		р

ш	у	р

ш	е	р

ш	у	р	к’	е	ш

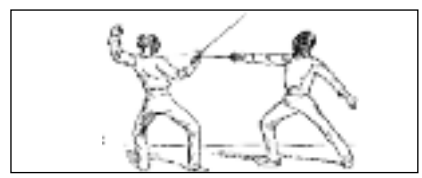

ш	ә			ә

ш	у	ш	ә

ш		к		л

ш		р	и	т

ш	а	л		к

ш	ә’	р

ш	е	л		м

шир
шемик
шорбә
шә
шәмдан
шив
пашив
Шәмам
Шәкро
шәмал

шилан
ширәт
ширәтк’ар
мешә
шәвт’әлә
ше
шәми,
ь’әйшт
шайи
шәһәр

шәл
шал
шә’р
лош
Шӧрәт
К’әләш
Шәро
Шәвав
Шәнгал
Шех Ади

Шәрфәдин дине мәйә.
Ч’иайе Шәнгале.

Шәмо готә Шәро:
-Шәро, шәш шәвт’әла сәва К’әләш бинә.

Иро шайа Шәме у Шәмойә.

-Ишхан,- К’әләш гот,- әм ишәв р’абунә пашиве.

Ш

ш _____

Щ щ

щ	ə	ḥ	ə

щ	е	в

щ	ə	

щ	о	т

щ	ə’	т’		р	и

щ	е	р’

щ	о	т	к’	а	р

щ	у	р’	щ	у	р’

щə’ну
щони
щолан
щəм
пенщ
щеник

щöмлə
щар
щур’ə
хöрщ
щəгəр
щaw

щəḥ
щот
щинар
Щəмал
Щəмил
Щəмилə

Щəло
Щангир
Хəще
Ə’щəм
ə’щəм
Ḥ’əщи

Щəмал баве Хəщейə.
Гöрзə онщə.
Щəлил щотк’аре гöндə.

-Щəмал, Щангир ага’ к’ийə?
Щəмал гот:
-Щангир аг’а мерхасе мəйə.

Щ _____

щ _____

Ь ь

а	г	ь	р

ь	н	е

б	ь	ж	а	н	г

ь	с	т	е	р’

в	а	р’	ь	к

ь	с	т	ь	р	и

э	к’	ь	н	ч	и

ь	с	т	у	н

ж	ь	н

ь	с	т	э	й	р	к

т’	ь	в	ь	н	г

к	о	в	ь	к

т	ь	в	ь	р

л	э	п	ь	к

р’	ь	м

н	э	й	н	ь	к

ф	ь	р	ч	э

ч	о	ч’	ь	к

ь	ь	н	г	ь	в

ш	ь	м	ь	к

х	ь	з	е	м

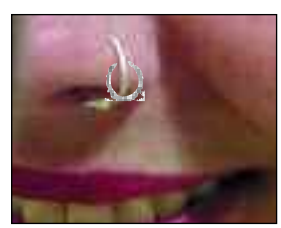

EZDIKI.COM

	о	т	ь	к

	ә	р	ь	с

ьсти	кьн	Щьнди	дьл
гӧпьк	жьн	т’ьзми	сәрдьлк
зьнар	зьрар	фькьр	мьл
к’ӧльк	к’ьлам	фьро	кьн
К’ӧльк	пьди	шьльк	щьл
пьте	пьшт	хьрхал	бьск
щьњез	п’ьшьк	њ’ӧбьр	Лальш
ьне	р’ьнд	чьр’	Сосьн
авьс	Кьне	ч’ьр’	Тосьн
бьлур	Кьно	п’ьлтә	сьнщ
вьр’ни	Сьмо	пьч’әнг	Лальша Нурани

Наве ьна мьн Кьнейә, ле наве баве мьн Кьнойә.

Р’оке ьне готә Сьмо:
-Сьмо, кӧр’е мьн, тӧ р’ьнд бьлуре дьхи, ща лехә, әм бьбьњен.
-Әре, ьне,- Сьмо гот,- әзе лехьм, њун бьбьњен.

б _____

в _____

Э э

Э	м	и	ш

Э	л	ә	к

эзди

Эздит

Эздите Сор

эздити

Э	г	ә

Эмо

эл

эм

эмәк

эриш

Э	л	к’	ә	н

эвар

бәрэвар

эш

эрдәк

эрат’и

Әм эздинә

Әм эздинә. Наве дине мә Шәрфәдинә. Әм ьж Лалыша Нурани дәрк’әтьнә. Каниа Сьпи Лалышедайә.

Лалыша

Нурани

Э _____

э _____

Q q

q	а	с	ь	к

q	а	з

q	ə	в	з

q	ə	ф	ə	с

q	ə	л	ə	м

q	а	м	ч	и

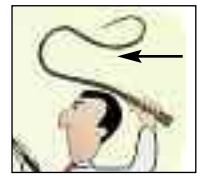

q	ə	с	ь	р

q	ə		а	л

q	а	м	и	ш

q	о	т	ь	к

q	а	л	п’	а	х

q	а	ш

q	ә	с	а	в

q	ә	й	н	т’	ә	р

q	ö	л	ь	н	г

q	ә	й	т’	а	н

q	ö	т’	и

q	ә	й	ь	к

q	у	т

q	ь	л	и	ч’	к

q	а	т	ь	х

q	ь	р’	ь	к

qәф	мәqәс	eqин	ьәq
qьмә	qаун	Qәрәман	qорьх
qил	бәq	qәрәман	qӧрьх
qәйси	хәрqә	qәндил	qьршьк
qәрәфьл	qатьх	тораq	qорьхчи
qир	qазван	qәйа	qӧнт’ар
qуш	qәдәм	Qадьр	дәqә
qәрф	qәдифә	Qазе	qәйдә
qайиш	qәдьр	Qәшәнг	фәqир
саq	qәнд	qьрми	qәлах

Әздид- атqата мәйә,
Каниа Сьпи- мора мәйә,

Qӧбьлдор- ь’әща мәйә
Хәрqә- иманә.

Q _____

q _____

W w

w	ә’	w	и	к

w	ә	р	д	ә	к

w	ә	р	ь	с

д	и	w	а	р

т	а	w	ь	с

ә’	w	р

к	ә	w

м	е	w	а

т’	а	w	ә

Щ	ə	w

Ћ’	ə	w	з

баwишк
гəwри
Əwло
зəwал
к’aw
лawьк
нəwq
пewр
caw
хəw
ћəwa
ћ’əwз

чəwал
шəwq
wəрк’оз
waргə
ћəwар
ћ’əйwан
сəwт
wə
дə’wат
шəwат
qəwат
wəлат
дəwлəт

əwе
əwи
we
wи
wəй
хwəш
баwи
т’awи
Кəwе
Wəзир
Wək’ил
Wərде
Сəwто

Тawьси Мəлəк

Тawьси мəлəк имана мəэздиайə, мəлəке чəрха р’астə. Əм щьмə’та Тawьси Мəлəкьн.

Ћ’əвт Тawьс (сьнщаq) ћənə, əw Лальша Нуранида тенə хwəйкьрьне. Qəwале Шех Ади тawьса нав эздихане дьгəр’иньн.

W

w

Сале дәрбазбуйи у ьатьне

Наве сале дәрбазбуйи у ьатьне ьмбәри сала әм теда, йан исал, әм ь'әсавдькьн. Awa, сала дәрбазбуйи ь'әсавдьвә:

1. Пар
2. Дӧ сала пешда- перар, пар на перар
3. Се сала пешда- бәт'рьперар

Сале те,

Дьвежьн: салəкə дьн, йан- салтьрəкə дьн

Дӧ сала шӧнда, се сала шӧнда у ьса.

4. Сәд салар'а дьвежьн-сәдсали йан qӧр'нә.

Пьрс у пешданин:

1. Сале дәрбазбуйи у ьатьне чawa ь'әсавдькьн?
2. Чawa дьвежьн сала дәрбазбуйи?
3. Чawa дьвежьн дӧ сала пешда?
4. Чawa дьвежьн салəке шӧнда?
5. Сәд салар'а дьвежьн чь?

Дәме сале

Чар дәме сале ьәнә:

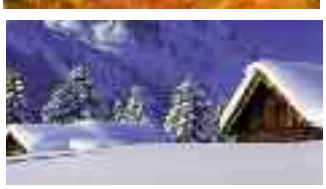

Ьәр дәмәкə сале се мәье we ьәнə:

Мәье бььаре әвьн:

Адар- 31 р'ожьн
Нисан- 30 р'ожьн
Гӧлан- 31 р'ожьн

Мәье ьавине әвьн:

Ь'әзиран- 30 р'ожьн
Тирмәь- 31 р'ожьн
Т'әбах- 31 р'ожьн

Мәье пайизе әвьн:

Илон- 30 р'ожьн
Чьриа пешьн- 31 р'ожьн
Чьриа пашьн- 30 р'ожьн

Мәье зьвьстане әвьн:

К'ануна пешьн- 31 р'ожьн
К'ануна пашьн- 31 р'ожьн
Сьват- 28 йан 29 р'ожьн

Р'оже мәьа сьватева гьредайи, чар сала щарәке, к'ижан п'арәвәйи сәр чара дьвә, р'оже сале 365 йан 366-ьн.

Щәм щьмә'те дьниае сал бь дәм у мәье башqә-башqә дәстпедьвьн. Мәсәлә, сала щьмә'та әрмәниа 1-е

мәһа к’ануна пашьн дәстпедьвә, ле щәм эздиа- мәһа нисане- пәй 13-е we мәһе, р’ожа чаршәма пешьн. Әwe р’оже эзди һ’әсавдькьн сәре сале. We р’оже әм ьса жи навдькьн ә’йда Tawьси Мәләк. Ьса wәки, саледа мәһа эздиайә пешьн нисанә.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе һинвьн у гьликьн.
2. Чәнд дәме сале һәнә?
3. Сал к’ижан дәмева дәстпедьвә?
4. Һәр мәһәк ьж чәнд р’ожайә?
5. К’ижан сала мәһа сьвате чәнд р’ожьн?
6. Гәло, щьмә’те дьниае сала хwәйә т’әзә р’оке дьдьнә к’ьвше?
7. Сала эздиайә т’әзә к’әнге дәстпедьвә?
8. Наве мәһа әзбәр бежьн.

Р’оже һ’әвте

Һәр мәһәк ьж р’ож у һ’әвтйайә. Һ’әвтек ьж һ’әвт р’ожайә:

1. Лә’д, базар, йәкшәм
2. Дöшәм
3. Сешәм
4. Чаршәм
5. Пешәм
6. Ини
7. Шәми.

Р’астә, һәр р’ожәк мә’нә у qимәте we һәйә, ле чаршәм бона мә- эздиа, р’ожа ә’зизә, дәрһәqа к’ижанеда әме дәрсхане бьльндда дьһа һургьли бежьн.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе һинвьн у гьликьн
2. Һәр мәһәк ьж чь т’әшкилдьвә?
3. Чәнд р’оже һ’әвте һәнә?
4. Һ’әвте бь к’ижан р’оже дәстпедьвә у хьлаздьвә?
5. К’ижан р’ож сәва эздиа дьһа ә’зизә?
6. Наве р’оже һ’әвте әзбәркьн у бежьн
7. Тö к’ижан р’ожа һәвте дьйа хwә буйи?

Гав у сәһ’әт

Р’ожәк 24 сәһ’әтә
Сәһ’әтәк- 60 дәqәнә
Дәqәк- 60 санинә.
Зьмане эздикида гав у сәһ’әта wa дьвежьн, мәсәлә,

12.00- сәһ’әт донздәйә.
12.15- сәһ’әт йәке хәвьтийә 15 дәqә
12.30- сәһ’әт ниве йәкейә.
12.40- сәһ’әт 1-е 20 дәqә кемә.

Наве р’оже дәрбазбуйи у ћатьне

Wә’де р’ожа әм ћьмбәри иро ћ’әсавдькьн. Awa:

1.Р’оке пешда ћ’әсавдьвә-дöћ

2. Дö р’ожа пешда- пер, йан дöћ-напер

3. Се р’ожа пешда- бәт’ърпер.

Р’оке шöнда ћ’әсавдьвә:

1. Сьве

2. Дö р’ожа шöнда- дöсва

3. Се р’ожа шöнда- сесьва у wәки дьн.

Пьрс у пешданин:

1. Р’ожа ћьмбәри к’ижан р’оже ћ’әсавдькьн?

2. Чawa дьвежьн дö р’ожа пешда?

3. Чawa дьвежьн р’оке шöнда?

4. Чawa дьвежьн се р’ожа пешда?

Ћ’әрфе дәгмә

А’а’

Наве мьн А’дьлә, ле наве бьре мьн- А’рьфә.

Дьне-а’лəм мә насдькә.

Әм нав а’меда бежьн.

Нав щьмә’та мәда а’льм зәфьн.

Бәре р’ьа’те qöльхи аг’а у бәга дькьр.

Шьровәкьрьна хәвәре чәтьн:

1. **А’лəм**- т’әмамиа дьниае
2. **А’м**- щьмә’та садә
3. **А’льм**- занә, аqьлбәнд
4. **Р’ьа’т**- щьмә’т, әк’ьнчи, гöнди

И’и’

1. Наве апе мьн И’йсайә.
2. Щьмә’та әрмәниа и’йсаийә.
3. Наве калке мьн И’сойә.
4. Тö чь и’йсани?

Хәвәра чәтьн:

1.**И’йсайи**- хачп’арези

О’о’

1. Дәwар дькә о’р’ин.
2. Әз дәст о’р’ина дewер ћ’ьш-йарбум.
3. О’р’әо’р’а dewерә.

Ö’ö’

1. Наве хале мьн Ö’ветә.
2. Ö’лм пешда дьчә.
3. Әм пьрсе т’әбйәте гәрә ö’лми шьровәкьн.
4. Шех Хьдьр ö’льмдарәки зорә.

Ь’ь’

1. Мә исал ь’мбара xwә т’ьжә гәньм кьрийә.
2. Пирка мьн дәст нәxwәшие дькьрә ь’нт’ин.
3. Калке мьн aqаси бек’ефбу, wәки дькьрә ь’нт’әь’нт’.
4. Буке хьшьр-ь’мбарәте xwә кьрнә qöт’ие.

Хәвәре чәтьн:

1. **Ь’мбар**- щие әк’ьн дькьне
2. **Ь’мбарәт**- хәмьла qиз букайә зер’ у зив.

Э’э’

1. Готьна тә э’рьфә.
2. Тә гьлие э’рьфи готә ьәвале хwә.
3. Әз э’щьзбумә.
4. Э’гит мәрьвәки э’рьфә.

Хәвәре чәтьн:

1. **Э’рьф**- бь фькьра нә р’аст, wәки дьн
2. **Э’щьз**- wәстйайи, к’әсьри
3. **Э’рьф**- занә, аqьл

Ь’әсине мерьв

Пенщ ь’әсине мерьв ьәнә:

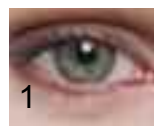

1. Дитьне
2. Бььистьне
3. Тә’мкьрьне
4. Бинкьрьне
5. Т’әхминкьрьне.

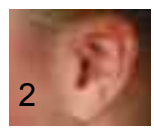

Ь’әсине дитьне ч’ә’вьн.
Ь’әсине бььистьне гöььн
Ь’әсине т’ә’мкьрьне зар у зьманә
Ь’әсина бинкьрьне позә
Ь’әсине т’әхминкьрьне дәст у лаше мерьвьн.

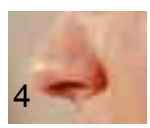

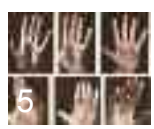

Тә’м ь’имли әвьн:

1.Тә’л: ььнә дәндьк, ьешнайи
2.Ширьн: шәкьр, мewa, эмиш
3.Туж: бибәр
4. Тьрш: тьршин, мewайе ханг, нәгььишти, лимо

5. Шор’-
хöе, хöрәке зә’ф хöекьри
6. Бет’ә’м- ав, ььнә мewa у эмише нәгььишти
7. Мьз- ььнә мewa у эмиш
8.Тә’мсарки- ььнә мewa у эмиш.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе ьинвьн у гьликьн
2. Чәнд ь’әсине мерьв ьәнә?
3. Ь’әсин к’ижаньн?
4. К’ижан ь’әсин чь дькә?
5. Зәвәш, лимо, ав, бибәр, к’атә, хийар чь тә’минә?

Р’энге дор-бәре мә

Һ’әсине дитьне-ч’э’в, р’энга дьвиньн, бь к’ижана әм тышта насдькьн у фьрқиа wан т’әхминдькьн. Мәсәлә, әв р’энг ьанә:

1.Сор- хун сорә, гәвәзә
2.Ч’ерә- шинә
4. Зер’- зәрә
5. Ә’зман- шинә
6. Бәрф- сьпийә
7. Дарчин- qawәр’энгийә
8. Гör- гәwрә
9. Зәрка ьеке- qич’ькә
10. Лач’ьк ьәнә- к’әскьн
11. Ав у ьәwa бер’әнгьн.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе ьинвьн у гьликьн
2. Чь р’энге к’әскәсоре ьәнә?
3. Зәвәш, зәрдәлә, р’әшәр’ьһ’ан, ьörме, хийар, ав, бадрщан чь р’әнгинә?

EZDIKI.COM

Чь дьбарә?

Һ’әйаме салева гьредайи баран, бәрф, тәйрок (зипьк), шьлоп’ә дабарьн, ьса жи дьвә мьж йан мьжлах, думан.

1.Баран- ь’имли бьһаре у пайизе дьбарә
2.Тәйрок- ь’имли бьһаре дьбарә.
3.Бәрф- ь’имли зьвьстане дьбарә.
4. Шьлоп’ә- ь’имли ә’wле бьһаре, пайиза дәрәнг у зьвьстане дьбарә.
5. Мьж- ь’имли пайизе у зьвьстане дьвә.
6. Мьжлах- ь’имли дәст гәрмайе дьвә, wәки минани мьжейә.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе ьинвьн у гьликьн.
2. Һ’әйаме салева гьредайи чь дьбарә у чь дьвә?
3. Баран, бәрф, тәйрок ь’имли к’ижан дәме сале дьбарьн?

Әм ә’wр у ә’зменда чь дьвиньн?

Әм сәр Т’опа дьниае дьминьн, к’ижан сәййарәкә ьж нәһә сәййарәйә. Ьж т’опа дьниае әм

1. Тә’ве
2. Һиве
3. Ьстәйрка
4. Ә’wра
5. К’әскәсоре
6. Бьруске, бьрqвәдане
7. Ә’змен дьвиньн у
8. Дәнге бьрqвәдане,
9. Гör’ә-гör’ә ә’wра
10. Бе дьбьһен.
11. Т’опа дьниае сәййарәйә. Ö’льмдарава, пештьри Т’опда дьниае, ьса жи һ’әйшт сәйаре дьне ә’йаньн: Меркури, Плутон, Нептун, Марс, Венера, Сатурн, Йупитер, Уран.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе һинвьн у гьлиикьн
2. Әм ьж т’опа дьниае чь дьвиньн.
3. Әм дәнге чь ә’wьр-ә’зманада дьбьһен?
4. Т’опа дьниае чийә?

Qöт’бе дьне

Чар qöт’бе дьне һәнә:

1. Шьмал
2. Щә’нуб
3. Р’оьлат
4. Р’оава.

Пеше мә наве ван һәрчар qöт’ба ьса жи wa һьлданә у һьлдьдьн:

1.Мьфрьq
2.Мьшрьq
3.Шәрq
4.Шам.

Хенщи qöт’ба, ьса жи qölбә һәйә. Сәва мә-эздиа, qölбә р’о у р’оьлатьн.

Пештьри һ’әрчар qöт’ба, чар п’аре qöт’-ба жи һәнә:

1. Шьмал р’оава
2. Шьмал р’оьлат
3. Щә’нуб р’оава
4. Щә’нуб р’оьлат

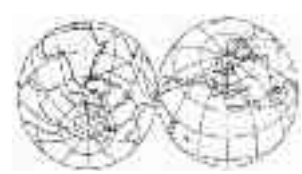

Пьрс у пешданин:

1. Чәнд qöт’бе дьне һәнә?
2. Qölба эздиа к’ижанә?

Ав

Мәсәла щьмә'та дьвежә: "Ль к'ö ав ьәйә, wьра жи ә'мьр ьәйә". Мә'на аве ә'мьрда мәзьнә. Әм дина xwә бьдьне, к'а ав дьк'әвә чь ь'али:

1. Чахе зә'ф сарә, әw дьqәр'ьмә, дьтәвьзә, дьвә буз
2. Чахе зә'ф сар нинә, ав наqәр'ьмә
3. Чахе ь'әвәки гәрмдьвә, ав голийә йан, чawa дьвен, широгәрмийә
4. Чахе ав зә'ф гәрмдьвә, әw к'әлә
5. Ле дәст дьһа гәрмбуне, ь'öлм, йан ь'öлм-гöлм аве бьльнддьвә, ььлдьк'ьшә.

Пьрс у пешданин:

1. Аве чь дькьн?
2. Бәрф у тәйрок ьж чь чедвьн?

Дәме нанхöарьне

Әм хörәк дьхön, wәки бьжин, нәxwәш нә'кәвьн у бесәь'әт нәвьн. Бәре пашеда дәме хöарьне ьәбунә, wәки наве wан гәрә бира xwәда xwәйкьн.

Ьәр т'әне пәй щанкьрьн, шуштьна дәст у р'уе xwәр'а изна мә ьәйә, wәки әм тыштәки бьхön.

Нав р'оже бәре ә'wьл әм тә'ште дькьн, йан тә'ште дьхön.

Нивро әм фьравине дькьн, йан- фьравине дьхön.

Эваре әме шиве дькьн, йан-шиве döхön.

Р'оже р'ожиа әм пашиве дьхön, йан- р'адьвнә пашиве.

Чахе әм сьвәда тә'ште нахön, әм хöриньн.

Чахе әм тә'ште дьхön, ле фьравине нахön, әм бьрчинә, бьрчи дьминьн.

Әм гәрә wә'дәда тә'ште, фьравин, шива xwә бьхön, wәки сьламәтвьн, әxwәш нәк'әвьн.

Пьрс у пешданин:

1.Дәрсе ьинвьн у гьликьн
2.Чь дәме нанхöарьне ьәнә?
3. Ьун, чахе тенә дәрсе, тә'ште дьхön?
4. Буйә, wәки ьун хörин бьминьн?

Нəфəре мале у qəwм- пьсмам

Ћəр маләкеда, ə'дəти, де, бав, зар' ћənə. Qəwата ћəр маләке qəwм у пьсмамьн. Əм сьредор пебьћ'əсьн, к'а ьж алие де, бав, хушк у бьра чь мəри, qəwьм у пьсмам ћənə.

1. Хушка баве- мəт'ə
2. Бьре баве- апə
3. Хушка де- хатийə
4. Бьре де- халə.
5. Бона баве кör'е бьра- бьразийə, (qиза бьре бьразиайə)
6. Бона баве кör'е хушке -харзийə, (qиза хушке- харзиайə)
7. Бона де кör'е бьра- кör'е бьрайə, (qиза бьра- qиза бьрайə)
8. Бона де кör'е хушке- кör'хушкə, (qиза хушке- qиза хушкейə)
9. Де у баве де у бава пирьк у калькьн
10. Зар'е кör' у qиза сəва кальк у пирька нəвинə
11. Зар'е нəвиа сəва кальк у пирька нəвич'ьр'кьн
12. Де у баве мер бона жьне хаси у хəзурьн
13. Де у баве жьне бона мер хаси у хəзурьн
14. Жьна апе- жьнап,

йан аможнə
15. Жьна хале- жьнхал йан халожнə
16. Кör'е апе- кör'апə
17. Qиза апе- qизапə
18. Кör'е хатийе- кör'хатийə
19. Qиза хатийе - qизхатийə
20. Жьн бона де у баве кör'- букə
21. Жьн бона хушк у бьре мер жьнбьрайə
22. Бьре мер бона буке- т'ийə
23. Хушка мер бона буке- балт'узə
24. Бьре жьне бона мер- бурайə
25. Хушка жьне бона мер- балт'узə
26. Дьйа нə ћ'əлал бона зар'а- демар'и йан жьнбавə
27. Баве нə ћ'əлал бона зар'а- зьр'бавə
28. Бьра йан хушка йале деда- бьрамак у хушкмакьн
29. Жьне бьра- жьн- т'инə
30. Т'əмамиа нəфре мале- шьрике ћəвдönə
31. Мала баве буке бона we- малбаваньн
32. Qиза меркьри бона малбавана- зейийə
33. Т'əмамиа мере мале- т'и-т'ерьзе букенə
34. Де у баве бук у зə'ве хьзм, хьнамие ћəвьн
35. Чахе зə'ва хушке ћəвдö стəндьнə, əw жьн- бəрделинə
36. Дö мер у зедə, е кö хушк стəндьнə, əw мер- ћəвалзə'ванə.

Пьрс у пешданин:

1. Дəрсе ьинвьн у гьликьн
2. Чəнд нəфəре мала wə ћənə?
3. Нəфəре мала wə чи ћəвьн?
4. Ћун наве чəнд баве xwə заньн?

Әw чийә?

К’иске к’апа дарда,
Дәqе мьн- навда.
(ьстәйрке ә’змен у ьив)

Тәндура зьмзьми,
Т’ьжи нане гәньми.
(ьстәйрк)

Ьльнтьр, мльнтьр,
Кöр’ баве бльндтьр.
(ду)

Wеда те- wәзирә,
Р’удьне- qьсилә,
Р’адвә- ьесирә.
(бәрф)

Хöарә- нә дарә,
Дьк’ьшә- нә мә’рә.
(ч’әм)

Ода шушти-вәшушти,
Щотә qази теда
р’уньшти.
(ч’ә’в)

Дö бьре щинар,
Нав wан т’ьнә ит’бар.
(ьәрдö ч’ә’в)

Сәракә шушти-
вәшушти,
Сиwдö wәзир теда
р’уньшти.
(дәв у дьран)

Ви али- аш,
Wи али- аш,
Орт’еда т’опә qöмаш.
(дәв, дьран у зьман)

Ханики тә’ри,
Т’ьжә стуне хьлöхари.
(qәфәс у п’архан)

Бәрху бьзьн,
Гайе мәзьн,
Тәв дьлизьн,

Т’әв дьбәзьн.
(мьдас у мәри)

Тьштәк ьәйә ль малә,
Дотә пирә, де- щаььлә.
(пәмбу)

Тьштәки мьн ьәйә
тьштани,
Нав дәзмала сöлт’ани,
Нә п’е ьәйә, нә- пә’ни.
(ьек)

Гайе дар,
Зькда-ар,
Чадра сор- сәр.
(сьнщ)

Нә дарә,
Бәлге даре- чьл ь’әзарә,
Готна-готийа- бежь-
марә.
(дьлбьжие ь’әспе)

Хьшт-мьшт,
Чу- бәр дери р’уньшт.
(гези)

Сәр дар,
Бьни дар,
Орт’еда- гоште жар.
(к’уси)

Апе мьни р’укöр’кьри,
Шәв у р’о- дардакьри.
(дәри)

Апе мьни льнгәки
Дажо кәрие гöндәки.
(мек’öт)

Ьöлдьм-дöлдьм,
Чар п’е, дö сьм.
(мезин)

Га дьчә аш,
Поч’а wи начә аш.
(кәвч’и)

Тьштәки мьн ьәйә
тьштани,
Нә п’е wи ьәйә, нә-
пә’ни,
Ь’әр’о- дьчә сәр кани.
(щер’)

Ь’әрпенщ бьра мале
чедкьн,
Бьрак ьндавә- ь’әрчаре
дьне нькарьн чекьн.
(Шишке горәчекьрьне)

Ӏ’әсав

0 сьфьр, ӏеч, qәт
1 йәк
2 дödö (дö)
3 сьсе (се)
4 чар
5 пенщ
6 шәш
7 ӏ’әвт
8 ӏ’әйшт
9 нәӏ
10 дәӏ
11 йа(н)здә
12 до(н)здә
13 се(н)здә
14 чардә
15 па(н)здә
16 ша(н)здә
17 ӏ’ьвдә
18 ӏ’иждә
19 но(н)здә
20 бист
30 си
40 чьл
50 пенщи
60 шест
70 ӏ’әвте
80 ӏ’әйште
90 нот
100 сәд
200 döсьд
1000 ӏ’әзар
1000000 милион

Нишане ӏ’әсава

\- -дәрхьстьн. 6-3. Шәша дәрхьн сьсе.

х - щар, дәрб 6х3. Шәш щара сьсе

\+ - щәмкьрьн, зедәкьрьн. 6+3. Шәша сьсйава щәмкьн, 3-а сәр 6-да зедәкьн

: - п’арәвәкьрьн. 6-а п’арәвәйи сәр 3-акьн.

= нишана кьрьне. 6+3=9. Шәш щәмкьри сьсье дькә нәӏ.

Демәк, әм дьвежьн: Нишане дәрхьстьне, щаркьрьне (дәрбкьрьне), щәмкьрьне (зедәкьрьне), п’арәвәкьрьне, кьрьне.

Чәнд нишане ньqьтқданине

Щömлада нишане ньqьтқданине ӏәнә. Ӏ’әтани әм насиа хwә бьдьнә чәнд нишане ньqьтқданине, ә’wьл әм бьзанвьн, к’а щömлә чийә?

Әw готьн щömләйә, к’ижан фькре дьдә к’ьвше.

Щömлада, мәсәлә, әв нишан ӏәнә:

1. Ньqьтк .
2. Вергул ,
3. Пьрсе ?
4. Гöӏастьна ӏ’әрфе ’
5. Ӏәйӏолан !
6. Щьг’из -
7. Бәнда вәкьрьне (
8. Бәнда дадане)
9. Щот вергул " "
10. Шьровәкьрьне :

Бь нишане ньqьтқданинейә жорготи әм чәнд мәсәла биньн:

а) Хәзал чу мал.
б) Хәзал чу мал, ле гöле чу дәрсе.
в) Хәзал чу мал?

г) Ӏ’эмид чу мал.
д)Ӏ’эмид, ӏэр’э мал!
е) Де-бав мэзне маленэ.
э) Шэӏэре Р’эwане (п’айт’эхте Эрмэнистане) зэ’ф гьранэ.
э’)Мэӏнэ’ма "Эздиханэ" шэӏэре Р’эwанеда дэрте.
ж) Дӧ хушке мьньн: Бэлге у Нуре.

Пьрс у пешданин:
1. Дэрсе ьиннвьн у гьликьн
2. Дьвежнэ к’ижан готьне щӧмлэ?
3. Чь нишане ньцьткданине щӧмледа ьэнэ?
4. Наве ван нишане ньцьткданине бежьн: ?, ., !, " ", ( ), -.

Мэсэле щьмэ’те

А.
Ав ль гэwьрие, гэwрихэньци.
Аqле сьвьк- баре гьран.
Б.
Бавэк дькарэ ь’эвт кӧр’а хwэйкэ,
Ь’эвт кӧр’ нькарьн бавэки хwэйкьн.
Бэндэ йан- шэ’дэ, избат,
Йан- сонд у сэлэwат.
В.
Ве гэпе сонд дьхӧэ,
Гэпа дьн- дон дьхӧэ.
Ви дэсти бьдэ,
Дэсте дьн жи- бьстинэ.
Г.
Га дьмьрэ- ч’эрм дьминэ,
Мер дьмьрэ- нав дьминэ.
Гайе баш- бара,
Мэрие баш- хэвэра.
Д.
Дар- бэре хwэва,
Мэрьв- наве хwэва.
Дэрэw дьжмьне Хwэденэ.
Е.
Е дизе чедкэ,
Ч’эмьл жи дькэ.
Е дьхӧэ- ньзанэ,
Е дьдэ- занэ.
Э.
Эз дьвем: "Р’е вайэ",
Тӧ дьвежи: "Р’еч’э вайэ
Эw ь’эwшэ,
Ле- нэ эw р’эwшэ.
Э’.
Э’йба ьиве жи ьэйэ.
Э’сла- бьпьрсэ,
Бэтьлэ’сьла- бьтьрсэ.

Ж.
Жьн у мер,
Тэвьр у бер.
Жьне- р’ӧь’ьке,
Дайе- бьь’ӧке.
З.
Заре хwэш- бььара дьлайэ.
Зьман ль wедэре дьгэр’э, ль к’ӧ дэшэ.

И.
Ит’бара мера- бэхт у созе мерайэ.
И’сане бэйани,
Бьдей гоште щани,
Ахьр-охьр тӧ п’ошмани.
Й.
Йа дэст дькэ,
Qэ- де-бав накэ.
Йа нэдити, нэбуйи гьлинэкьн.
К.
Канийа тэ ав ле вэхӧаркэвьра нэвеже.
Кар бьн сэвэтада наминьн.
К’
К’ар у- qар?
К’и дьне хӧар?
Е бэр ьэмэqа дахӧар.
Л.
Лев дьрана пештьрэ.
Льнге хwэ wэкэ бэр’а хwэ дьрежкэ.
М.
Мал т’ерэ,
Кэвани- шерэ.
Мьн букэк ани лэз у бэз,
Диса сьвка мале эз.
Н.
Наве дьне э’заве гӧр’а

мәстырә.
Нә ә’ч’екә,
Нә жи- п’ач’екә.
О.
Оро, тӧ пунга
ь’әму гьрарайи.
Орт’а
ьәqие у нәьәqие-
да бььӧстәкә.

П.
Пәз бе шьван
навә,
Р’е бе ч’ьванә
навә.
Пәза
т’әне-
гӧрәхӧарийә.
П’.
П’әр’-баске гьли-готьна
ьәнә.
П’ышике
пьрсин:
-Дьйа тә, йан-
баве тә.
Го: "Нә әw, нә
әw".
Р’.
Р’аст бежә, Xwәде р’ьйа
тә р’асткә.
Р’асто- р’еда,
Qәлпо- зәреда.
С.
Сьвә те- хер жи пер’а.
Сәри ьәвьн-
к’ӧм гәләкьн.
Т.
Тежке гӧра
Мәрьвар’а навнә бьра.
Тә- ьәрәк’әт,
Мьн- бәрәк’әт.
Т’.
Т’ас к’әт, дәнг дәрк’әт,
Йан вьр’, йан- дәрәw.

Т’ьрба сьпийә,
Мә’ре qӧтә.
Ф.
Фьланкәсе мә льнге xwә
ь’ьнәкьрьнә.
Фьләки хер
бьраки нәвхер четьрә.
Х.
Хер те, р’ез те,
Шәр’ те- ь’әмез те.
Хәватк’аре
xwәвә,
Ширне хәлqевә.
Ь.
Ьерс р’анәвә- те п’ош-
ман р’уней.
Ьәwa гәрмә-
Щьльк шәрмә.
Ьәwa сарә-
Щьльк- сьт’арә.
Ь’.
Ь’әзар ьәвал ььндькә,
Дьжмьнәк- гәләкә.
Ь’әта бук
хәмьли,
Говәнд бәтьли.
Ч.
Чарп’е- чарqәдә,
Дӧп’е- дӧqәда.
-Чьма
хьзани?
-Чьмки-
нәзаньм.
Ч’.
Ч’әк- нә йа
ь’әму кәсийә,
Ле нәфс- йа
ь’әму кәсийә.
Ч’ә’в
ч’ә’ва шәрмдькә.
Ш.
Шӧхӧл бу дор-
Ощах- бу кор.
Шуре
xwә р’аст
гьредә.
Щ.
Щер’ ь’әр’о кание
сьламәт вәнагәр’ә.
Щинар щинер
дьсәкьнә.
Ь.
Ьса бькә, села тә нен
бьпежә.
Ьж де-бава
дьк’әвә ь’әзар т’ӧлә.
Э.
Эгьр давежә дәве xwә.
Эл мака мерьвә.
Q.
Qиз wape хәлqейә.
Qиза п’ешәк’ар
тәйр ьәweда ьәр’ә,
Нәхш-нигара we
же ььлдә.
W.
Wәлиа- xwәли,
Xwәлиа- wәли.

Гола Севане

Авасе Ә’ли
1939-2010

Зор диндари, п’ьр’ бәдәwи,
Тӧ ча р’ьнди, гола Севан,
Тӧ хәмләки, р’әwш у к’awи,
Ћати дьне, әз тә ћ’әйран.

Ч’иайе дор тә бунә ћ’әсар,
К’еләк данә к’еләке,
Qәй те бежи, т’ьме ћ’ьшйар,
Говәнд кьрнә гедуке.

Мина хьшре ьсуте буке
Гӧнд у бажар’ дор тә читә,
Гәмийа мә’сийа жь ве фьрке
Мәqәсдькә, дьфитә.

Тәйре ћ’әсьн ль сәр фезе
Ләз дьфьр’ә баре гьран,
Дуки зьрав дайә р’езе,
Ль бәжна тә кьрийә qәйт’ан.

Бьћар тә ћат, ә’рд хәмьли,
Ч’иайе дор тә- р’әwш ньтьри,
Мәрие wәлет ћ’әзар дьли
Бәр тә дькьн бәхт, бawәри.

Тӧ ћәбуки бона бәнда,
Чawa хәзнә, хәзна бебьн,
Мә’сие тәйә ћ’әзар р’әнга
Бунә хӧре щьмә’та мьн.

Тӧ сахләми, тӧ хирәти,
Тӧ хәмләки, гола Севан,
Тӧ хәзнәйи, тӧ дәwләти
Бона мьләт, әз тә ћ’әйран.

Авасе Ә’ли

Баран бари

Ль зозана баран бари,
Баран бари ль ћәр дәра,
Ә’wре р’әш кьрнә тә’ри,
Лейи к’ьшйа сәр кәвьра.

Авасе Ә’ли

Әләгәз

(п’арәк)

Мина кале ӈ’әйште сали
Дöшöмишдьви ӈәрр’о, ӈәрсал,
Бәрфа сәр тә навә хали
Зор ньхамтийә сәре тәйи кал.

Пешданин:

1.Чархәте әзбәркьн у бежьн

Чьqас дöа’, р’ә’м те хwәстьн,
Wан дьлар’а әз дьхwәзьм,
Дәрд у köла бьра дурвьн,
Мина пола тышт пе нәйен.

Мьqатвне, т’ьме хwәйкьн,
Бьра тә’лие qә нәвиньн,
Дьле дайика назькьн,
Мина ч’ә’ве хwә wана хwәйкьн.

Ордихне Ләзги
1958-1997

Дьле дайика

Дьле дайика т’ьм р’ә’мә
Әw ӈьм сьт’ар, ӈьм к’әрәмә,
Эша әwләд жер’а хәмә,
Ӈ’әму wәхта бекәләмә.

Дьле дайика зә’ф назькә,
Бәлге göле тәньктьрә,
Бой щәгәре тәйахнакә,
Әw дьнә’лә у дьзерә.

Дьле дайика зәнгьлә,
Ӈьма әwә- тышт лек’әвә:
Зьнгин ле те
У ьж дәрба qәт кәр’навә.

Дьле дайика wәк бә’рә,
У гәлә зу шелудьвә,
Чawa бәзәки сәр селе-
Бьӈ’әлә у к’ьзин же бе.

Хәвәре чәтьн:

1.**Сьт’ар**- щие майине
2.**К’әрәм**- мә’рифәт, р’ә’м
3.**Бекәләм-** беьстьри

Пьрс у пешданин:

1. Шьере әзбәркьн у бежьн
2. Шайир дьле дайика минани чь дькә?
3. Шайир дайикар’а чь дьхwәзә?
4. Е qәдьре де-бава ньзаньн, ьун чь дьвежнә wан?

Ордихане Лəзги

Наве қиз, буке мə

Наве қиз, буке мə
Ӏ’əзар р’əнге хас ленə,
Ӏəр навəк- гӧл, сосьнə,
Ӏьла əм бьӏ’əсьн- чьнə?

Наве йəкейə Əт’лəз,
Əw ча р’əнге awази.
Наве йəке жи- Гəвəз,
Ча хашхашка сорсорки.

Нав жи ӏəйə- Кəзизəр,
Əw те ӏ’əсав- гӧлизəр.
Наве йəке жи- Щəwар,
Щəwаӏьрə, бехəдар.

Ӏənə П’ор’е у П’ор’сор,
Ча п’орбəла, п’ор’е сор,
Бəрфо, Чиле у Қəрқаш,
Бəрфа чилə у қəрқаш.

Нав ӏənə- Хəрив у Ӏ’ьсрət,
Ча ӏ’ьсрəти у к’əсəр.
Нав ӏənə- Бəдəw у Шӧрət,
Əw жи бəдəwьн, ӏьлбəт.

Дьлша, Хане, Авгəрдəн,
Хwəр’а шанə- халгəрдəн.
Наве йəке жи- К’awə,
Йан əw нав чь хьравə?

Нав ӏənə- Лале у Безар,
Буктие дькьн кəр’ у лал,
Шə’ре, əрат’ у Т’ели,
Шəмаҳинə, т’əв- хели.

Ширнайи, кӧ т’ьнəвə,
Аqа нав- бəрəвнавə.
Наве йəке жи- Ширьн,
Бьра т’ьме ширьнвə.

Нав зə’ф ӏənə, беқӧсур,
Гӧӏар, Мьрщан у Фəрфур,
Море, Суте, Ханьмзəр,
Қаше wанр’а- қашə сəр.

Нав ьәнә- Алмаст у Әзнив,
Кәвре хасьн, зер’ у зив.
Наве йәке жи- Qимәт,
Ча- хwәйqәдьр у сьйанәт.

Базьн, т’ор’ьн т’әви ьәв,
К’арбар, хьземьн, сәдәф,
Qәрәфьльн, бәрщеник,
Ьәвр’а бунә баq, кölилк.

Хане, Хатун у Т’әр’лан,
Хасьн, ханьмьн, хаван,
Wанр’а найе хәвәрдан,
Чьмки хасьн наве wан.

Наве йәке жи- Зозан,
Ч’ийа-банийә, мерг, чиман,
Ле Каре у Хәзал,
Әw жи ч’ийар’анә ьәвал.

Чь к’әрәмә у чь к’ар,
Ьж даре жи ьәнә нав:
Севе, Бәлге у Ь’ьнар,
Р’ьь’ан, К’ьшмиш у Чинар.

Гölназ, Сәрназ у Ьерикназ,
Т’әмам назьн, т’әв- наз.
Ле әв нава жи- К’öбар,
Әw к’öбарә у наздар.

Ле Гогәрчин у Нарин
Гöле гәшьн у- зә’ф бин,
Бәсе, Синәм у Сәнәм,
Wанр’а т’önәйә qә хәм.

Нав ьәнә- Гöле у Гölнар,
Лəйле, Кölилк у Бьь’ар,
Зине, Сисе у Гозəл,
Лайиqьн у бәрәмбәр.

Нәне, Т’әзе у Сәйран,
Зәлихә у П’әришан,
Гölп’әри у Задинә,
Щәмилә у Әминә.

Qазе, Зәре у Әсмәр,
Хане, Т’әwрез у Дилбәр.
Гәлә наве wа ьәнә,
Ь’әйф, найенә бира мә.

Хәвәре чәтьн:

1.Сосьн- наве кölилкәкейә
2. **Щәwаььр**- наве кәвре qимәтлийә
3.**Ь’ьсрәт**- бирлекьрьн
4.**К’әсәр**- дәрд
5.**К’арбар- щ**ур’әки кәвре мориа у т’ьзмиа
6.**Хьзем, qәрәфьл, бәрщеник**- хәмле qиз-бука, жьна
7.**Сәдәф**- qалке тәрәwьләкә бьне бә’ре, wәки дьбьрьqә

Пьрс у пешданин:

1. Шьере әзбәркьн у бежьн
2. Чь наве qиза нав wә у нәфәре wә ьәнә?
3. Чь наве эздики бира wәданьн, wәки, шьереда т’ьнәнә?

Ордихане Лəзги

Те готьн

Т’əви ҳəвала дьк’əви р’е,
Т’ьм нета қəнщ бьжберə,
Əw ҳəр тышти четьрə,
Хwə жи- тö алчах бьгрə.

Əw ҳəвале т’əви хwə-
Хwə зедəтьр заньвə,
Чьмки тəр’а ҳəвалə,
Wи дьлмайи нəҳелə.

Wəхта қəдре тə дьгрə,
Пе сьдqе қəнщ, дьле саг’,
Нəве: “Ьж мьн дьтьрсə”.
Əwи ҳ’əсавнəкə йах.

Əw р’е бона wə йəкə,
Qала сəр wи т’опнəкə,

Wəхта дадöхwə, дəнг накə,
Нəвежə, кö- фə’мнакə.

Те готьне, т’ьме, ҳəргав,
Ҳəвалтиа баш, йа хьрав,
Т’ьм ҳазьрьн əw ҳ’ərд р’е,
Бьжберə, к’ижан тə хwəш те?

EZDIKI.COM

Хəвəре чəтьн:

1.**Алчах**- ньмьз, ышкəсти
2.**Дьлмайи**- хəйиди
3.**Сьдq**- дьл
4.**Йах**- ньмьз

Пьрс у пешданин:

1.Шьере əзбəркьн у бежьн
2. Наве ҳəвале wə чийə.
3.Нав wəда ҳəвале қəнщ у хьрав ҳəнə?

Ордихане Лəзги

Чь ҳəйə?

Йəки нəҳəq р’асти тə те,
Же хəwлəвə, qə гöҳ нəде,
Зə’ф жи qə нə гьлие wийə,
Нəдə бəр ҳ’əсев. Чь ҳəйə?

Тö нəвежə: “Т’əк- бона мьн”,
Хьлазбуна дьне нинə,
Т’əнеҳ’ьзбун нə т’ö тьштə,
Ҳəвалҳ’ьзвə. Чь ҳəйə?

Сəр йəки, кö ҳерсдьви,
Кö дьле wə ҳəв дьминə,

К’әрта зьмане хwә заньвә,
Хwә нә р’ожәкә. Чь ьәйә?

Wәхта сьлаве дьднә тә,
We сьлаве, ща, р’ьнд ььлдә,
Тӧ нәвежә: “Йан- әw к’ийә?”
Ь’ӧр’бун нәлазьмә. Чь ьәйә?

Йәк кӧ пьрсәке ньзанә,
Ь’әрке тӧ жи зани, бежә,
Занәбуна wи йа тәйә.
We йәкер’а чь ьәйә?

Wәхта йәк бек’омәкә,
Хwә тә дьгрә, те бәрва тә,
Алик’арие, ща, тӧ бьдә,
Дьне сьрейә. Чь ьәйә?

Хәвәре чәтьн:

1.**Хәwләвә**- башқәвә, т’әневә
2.**Ь’ӧр’бун**- р’устәндьн, бабахбун

Пьрс у пешданин:

1.Шьере әзбәркьн у бежьн
2. Шайир дәрьәqа ьәqие у нәьәqие-да чь дьвежә?
3.Шайир чь т’әмие дьдә?

Ордихане Ләзги

Ч’ә’ве де р’ейә

Зьвьстане- ьәwа сар,
Ч’ьвикәкә бьриндар
Qәфьлибу ьж сәрме
У к’әтьбу нав бәрфе.

Ләйле ч’ьвик дит, го: “wәй”,
Хwәха р’әви у да пәй,
Ч’ьвик гьрт у ани мал,
У бәрәвбун доре зар’.

Әw ч’ьвика бәләнгаз-
П’әр’е we бу бьриндар,
У фьр’ин жи нькарбу,
Ләма әw qәфьлибу.
Чәнд р’ожа ч’ьвик малда ма,

П’әр’е we qәнщбу, дьфьр’йа,
Ьди хәма we нинбу,
Ләйле пер’а шадьбу.

Хәвәре чәтьн:

1.Qәфьлибу- зә’ф сәрмакьрьбу

Пьрс у пешданин:

1.Шьере әзбәркьн у бежьн
2.Ч’ьвика бьриндар ьж сәрме чawa бьбу?
3.Чахе Ләйле ч’ьвик дит, чь кьр?
4. Ахьрие ч’ьвик чawa бу?

Лалыша Нурани

Лальш зьйарәта эздийайә. Лалыш ә’рде Ь’рaqедайә.

Qöва Шихади у мере дьнә нав у нишан Лалыша Нураниданьн.

Ьәр эздик ә’мре xwәда баре щарәке гәрә ьәр’ә Лалыше.

Лалышеда гәлә ә’йд у ә’рәфат тенә пирозкьрьне, гәлә р’е у р’ьзм тенә дәрбазкьрьне.

Хәвәре чәтьн:

1. **Ь’рaq-** Ирaq- wәлатәки Р’оьлата Незикә.
2. **Пирозкьрьне-** дәрбазкьрьне, к’ьвшкьрьне

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе ьинвьн у гьликьн
2. Wә дәрьәqа Лалыша Нуранида бььистийә?
3. Ьун дәрьәqа Лалыша Нуранида чь заньн?

Шәр’е Qәрәбаг’е

Чахе шәр’е Qәрәбаг’е (Арсахе) дәстпебу, эздие Әрмәнистане, wәкә т’әмие кал- баве xwә, бь сәрк’ариа Ә’зизе Ә’мәр, р’әх бьре xwәйә әрмәни сәкьнин, у wана пьшта ьәвдö гьрт.

Чawa Qәрәбаг’еда, ьса жи сәр синоре Әрмәнистане, әwләде щьмә’та мә т’әв шәр’е гьранбун…

Гәлә әwләде щьмә’та мә ви шәр’ида бьриндарбун, бесәр у бәрат’ә ьндабун у ьатнә көштьне.

Ьж әwләде щьмә’та мә, е кӧ бона ә’рде Әрмәнистане у хwәйкьрьна Qәрәбаг’е щәфа дитьн, Исо, Т’емур у Гого, мәхбәре Р’әwанейи Ер’аблуреда ь’әдкьринә.

Исо

Т’емур

Гого

Әʼзизе Әʼмәр

Хәвәре чәтьн:

1. **Бе сәр у бәратʼә-** беиз
2. **Ерʼаблур-** мәзәле фидаwи у әʼскәре әрмәниа, е кӧ wәхта шәрʼе Qәрәбагʼе ьатьнә кӧштьне

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе ьинвьн у гьликьн
2. Чахе шәрʼе Qәрәбагʼе дәстпебу, эздие Әрмәнистане бь сәркʼариа кʼе тʼәв шерʼбун?
3. Ьж әwләде щьмәʼта мә кʼи мәхбәре Ерʼаблуреда ь’әдкьринә?

Авасе Әʼли

Qанигол

(пʼарәк)

Щан, Qанигол, тӧ пʼадше чʼийа
Тӧ wape бәрфе у каниа,
Дьхӧлхӧли бәржер, бәрwap,
Нав чʼийа буйи щиwap.

Хәвәре чәтьн:

1. **Бәрwap-** бәржер

Пьрс у пешданин:

1. Чархәте әзбәркьн у бежьн
2. Шайир Qаниголе чawa тинә бәр чʼәʼва?

Авасе Ә’ли

Ч’ийае Р’әш

Сәлам тәр’а, ч’ийайе мәйи Р’әш,
Сьлаве ширьн ьж алие дәште,
Сәлам wәр’а, кӧлилке бинхwәш,
К’оча мә- we бәрва wә те.

Бәрва wә тен зоме эздиа,
Дьвьн меван ль wан ә’рда,
У ч’ере тә хасә- адан,
Мә- эздиар’а, ьм- р’ьсq, ьм- нан.

Ль синге тә шьван, гаван
Пез хwәйдькьн бь ь’әwаск’ар,
Дьхӧлхӧльн кание тә сар,
Аве вәдхӧн пәз у дәwар.

Кӧлилке тә бәдәw, бинхwәш
Т’әви себәлге, зиле ч’ә’вр’әш,

Хәмле дьдьн синге тә шин,
Фьр’ь’адьви, ав дькә хӧшин.

Хәвәре чәтьн:

1. **Адан**-шире бь р’ун, бәрәк’әт
2. **Себәлг**- наве шинкайикейә
3. **Фьр’ь’адьви**- шадьви, к’ӧбардьви

Пьрс у пешданин:

1.Шьере әзбәркьн у бежьн
2.Дәрьәqа ч’ийайе Р’әшда шайир чь дьньвисә?
3. Ьун дьчнә ч’ийе?

Әндаме бәдәне

1. Сьфәт
2. Лева жоре
3. Лева жере
4. Чәнә
5. Патьк
6. Ӧсту
7. Гәрдән
8. Гьрка мьл
9. Мьл
10. Qолане мьл
11. Ә’нишк
12. Биләк
13. Пьч’әнг
14. Пьшт
15. Намьл
16. Синг
17. Навьк
18. Нәwq
19. Ущә
20. Зьк
21. Льнг
22. Ьет
23. Чок
24. Чип
25. Гӧрч’ька льнг
26. Зәнд
27. Дәст(дәсте ч’әпе, р’асте)
28. Нәйнук
29. Т’ьлиа (печ’иа) бәрани
30. Т’ьлиа (печ’иа) фәрар’ожк
31. Т’ьлиа (печ’иа) дьлодәвк
32. Т’ьлиа (печ’иа) бобәлич’к
33. Т’ьлиа (п’еч’иа) qьлич’к
34. К’әфа дест
35. Сәри

36. Шьльк
37. Т’эпа сери
38. П’ор’
39. Ә’ни
40. Гöланч’к (йа жьна-бьск)
41. Щеник
42. Гöһ
43. Сурәт (гöрч’ка сурәт)
44. Поз (бевл)
45. Фьр’нька (е) поз
46. Чәнгу
47. Р’у (р’удан)
48. Сьмел
49. Дәв
50. Дьран
51. Бьру
52. Коп
53. Бьжанг
54. Р’әшка ч’ә’в
55. Бибка ч’ә’в
56. Гузәк
57. Пә’ни
58. К’әфа льнг (бьне льнг)

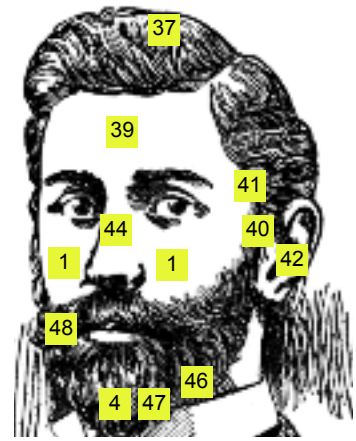

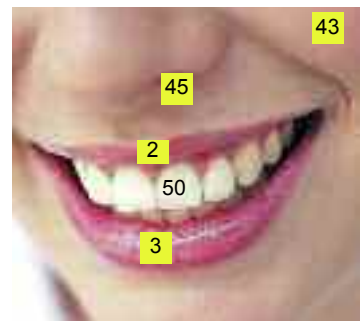

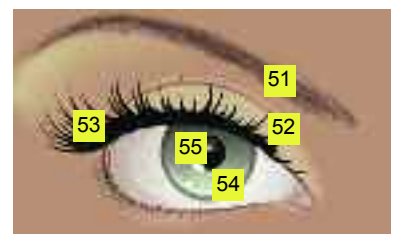

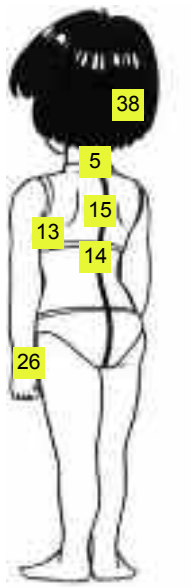

Пьрс у пешданин:

1. Ьун наве әндаме бәдәна хwә заньн?
2. Наве әндаме бәдәна хwә ьиньн у бежьн.

К’ътева дәрсайә “Шәмс”

Сала 1921-е Лазо (Ћакоб Г’азарйан) к’ътева дәрсайә “Шәмс” да нәшьркьрьне. Лазо ә’сьле хwәда әрмәнибу, ле зар-зьман, ә’рф у ә’дәте эздиа баш заньбун.

Пешхәвәра к’ътева хwәда, к’ижан бь ћ’әрфе әрмәнибу, Лазо ньвисйә: “Бь алики ћьштьна ћ’әрфа, к’ижан минани ћ’әрфе “п’йуникие” бун, wәки мьн пешда бәр хwә дәрхьстьбун, әз бәрә-бәрә сәр ћ’әрфе ә’рәби, латини у әрмәни сәкьним, ћ’әрфе ә’рбәи, пештьри чәтнайе, ћ’этта ьж дәрәще wәсйәте эздитие- айина дин, нә е қәбулкьр-ьнебун, тыштәк wәки мәрьва ньқарбу лап бьда алики”.

К’ътеведа, к’ижан шәћәре Эцмиазинеда нәшьрбуйә, шьер у мәсәле хwәш жи ћәбунә, мәсәлә:

Фьлә, эзди бь т’опбун,
Нав вазг’але т’ь-жибун.

Зьвьр’, зьвьр’,
Диса- ль вьр. (гези)

Тыштәк ћәйә- тыш-тани,
Нә п’е ћәйә, нә- пә’ни,
Ћ’әр’о-ћ’әр’о дьчә хани. (щер’)

Әw чийә, кö ћәр бежи,
Навә т’ьжи? (гöћ)

Гайе дар,
Нарине- ар,
Сор чадьр- сәр. (сьнщ)

Бәрхе нер-
Бона к’ер.

Мер дьмьрә- нав дьминә,
Шер дьмьрә- ч’әрм дьминә,
Дьниаеда- мерани дьминә.

Р’астә кемасие к’ътева дәрсайә “Шәмс” жи, wәки ьса жи сәва зар’е эздиа ћатьбу нәшьркьрьне, ћәбун, ле әwe wә’де хwәда эп’ещә тышт кьр бона ћьланина нәхwәндитиа щьмә’та эздиа.

Хәвәре чәтьн:

1.**Wәсйәт**- т’әми, ширәт

2.**Фьлә**- навәки щьмә’та әрмәниа

3. **Вазг’ал**- вокзал, сәбргәћа машина ћ’әсьни

Пьрс у пешданин:

1. К’ътева “Шәмс” к’әнге дәрк’әтийә?
2. К’ътева “Шәмс” к’е у ль к’ö дайә нәшьркьрьне?
3. Наве Лазойи р’аст чь бу?
4. Лазо ә’сле хwәда к’ибу?
5. Лазо пешхәвәра к’ътеведа чь ньвисийә?
6. Мәсәлә у тедәрхьстьноке дәрсе ћинвьн у әзбәр бежьн.
7. К’ътева “Шәмс” сәва щьмә’та эздиа чь кьр?

ЬСТЕР’

Мала ҺӘр эздикида ьстер’ те Һьлдане, к’ижанир’а ьса жи дьвежьн хӧдан, мал, ощах. Мәсәлә, әм дьвежьн: “Сәре хwә бәр мале дайнә”.

Ьсатер’, wәки qиз, бук, кәвани Һьлтиньн, ьж щи-ньвине нә Һ’әр’ойә.

Һәр эздик р’оже баре щарәке, хазма сьвезу, пәй сәр-ч’ә’в шуштьнер’а, сәре хwә бәр ьстер’, хӧдане хwә датинә, паше дәрбази шӧхӧл-ә’мәле хwә дьвә. Ьса жи бәри чуйина р’ьйа дурда, сәре хwә бәр хӧдане хwә датиньн…

Эваре р’уе ьстер’ те вәкьрьне, сьвезу-дадане.

Шех у п’ир шәхсе хwә сәр йан нав ьстер’е хwә хwәйдькьн.

Р’оже ә’зиз шәхс, ощах тенә сьйаркьрьне, wәки сәре хwә бәр дайньн.

Чахе әм сәре хwә бәр ьстер’, хӧдане хwә датиньн, бәре мә гәрә р’оҺлатевә, бәрва Шәмсвә.

Эзди дӧа’е хwәйи Һ’әр’о Һәр т’әне бәр ьстер’ у р’ое, Шәмс дькьн. Дӧа’ лазьмә дәнге ньмьз, бь хwә нишаннәдайине бе кьрьне.

Чаwа qьрар, ьстер’да р’әнге шин гәрә т’ьнәвә.

Хәвәре чәтьн:

1. **Һьлдан**- вьра- сәр Һәв данина щи-ньвине ьстер’
2. **Хӧдан**- хwәй, пьштован
3. **Шәхс**- тьште ә’бубәткьрьне, wәки дькарьн бь щур’е башqә-башqәвьн
4. **Р’оже ә’зиз**- вьра- р’оже ә’йд у ә’р’әфата
5. **Сьйаркьрьн**- вьра- вәкьрьна шәхса, wәки сәре хwә бәр дайньн.

Пьрс у пешданин:

1. Дәрсе Һинвьн у гьликьн
2. Мала wәда ьстер’ Һәйә?
3. Ьсте’ре wә к’и Һьлдьдә?
4. Ә’дәти, к’әнге сәре хwә бәр ьстер’ датиньн?
5. Һәр эздик гәрә чаwа дӧа’е хwә бькә?

Шех, п’ир у мьрид

Се п’аре эздиайә Һ’имли Һәнә- шех, п’ир у мьрид, Һ’ал у зәwаща нав к’и-жанада qәдәхәкьрийә, ьса жи гӧнәйә. Ьса жи нав шех у п’ирада п’ар Һәнә. Шех у п’ир т’ьреqьн, qӧльхчие айина диньн, әw р’е-р’ьзм у qьраре айина дин дьдьнә т’әшкилкьрьне у дәрбазкьрьне. Шех, п’ир у мьрид т’әмам бәр айина дин wәкә Һәвьн, ле ьса жи к’и р’аст у т’әмьз бәр Шәрфәдин qӧльхдькә, qәдьр у Һӧрмәта wи дьҺа бьльнд у гьраньн.

Хәвәре чәтьн:

1.**Һ’ал-зәwащ**- зәwащ, Һәвдӧстәндьн
2. **Qәдәхәкьрийә**- изьн т’ьнә
3. **Т’ьреq**-Шех у п’ир

Пьрс у пешданин:

1.Дәрсе Һинвьн у гьликьн
2. Чәнд п’аре Һ’имли нав эздиа Һәнә?
3. Наве Һ’әрсе п’ара Һьлдьн у бежьн, к’а Һун ьж к’ижан п’аренә.
4. Изна Һ’ал-зәwаще нав шех, п’ир у мьридада Һәйә?
6. Чьма изна Һ’ал у зәwаще нав Һ’әрсе п’аре эздиада т’ьнә?
7. Шех у п’ирар’а ьса жи чь дьвежьн?

Сәрәщәм

А..... 5
Б.....6
В.....8
Г.....9
Г’.....10
Д.....11
Е.....13
Ә.....14
Ә’.....15
Ж.....16
З.....17
И.....18
Й.....20
К.....21
К’.....23
Л.....25
М.....27
Н.....29
О.....31
Ӧ.....33
П.....35
П’.....37
Р.....39
Р’.....42
С.....44
Т.....47
Т’.....49
У.....51
Ф.....53
Х.....55
Һ.....57
Һ’.....59
Ч.....61
Ч’.....63
Ш.....64
Щ.....66
Ь.....67
Э.....70
Q.....71
W.....74
Таwьси Мәләк.....75
Сале дәрбазбуйи у һатьне.....76
Дәме сале.....76
Р’оже һ’әвте.....77
Гав у сәһ’әт.....77
Наве р’оже дәрбазбуйи у һатьне.....78
Һ’әрфе дәгмә.....78
Һ’әсине мерьв.....79
Р’әнге дор-бәре мә.....80
Чь дьбарә?.....80
Әм ә’wьр у ә’зменда чь дьвиньн?.....81
Qӧт’бе дьне.....81
Ав.....82
Дәме нанахӧарьне.....82
Нәфәре мале у qәwм-пьсмам.....83
Әw чийә?.....84
Һ’әсав.....85
Нишане һ’әсава.....85
Чәнд нишане ньqьткданине.....85
Мәсәле щьмә’те.....86
Гола Севане (Авасе Ә’ли).....88
Баран бари (Авасе Ә’ли).....88
Әләгәз (Авасе Ә’ли).....89
Дьле дайика (Ордихане Ләзги).....89
Наве qиз, буке мә (Ордихане Ләзги).....90
Те готьн (Ордихане Ләзги)...92
Чь һәйә? (Ордихане Ләзги)...92
Ч’ә’ве де р’ейә (Ордихане Ләзги)...93
Лалыша Нурани.....94
Шәр’е Qәрәбаг’е.....94
Qанигол (Авасе Ә’ли).....95
Ч’иайе Р’әш (Авасе Ә’ли).....96
Әндаме бәдәне.....96
К’ьтева дәрсайә “Шәмс”.....98
Ьстер’.....99
Шех, п’ир у мьрид.....99
Сәрәщәм..... 100

EZDIK.COM